

Septakord II stupně

Septakord na II stupni se od ostatních septakordů liší tím, že jej lze užívat dvěma různými způsoby.

1. Chápeme-li jej jako souzvuk subdominanty s přidanou spodní septimou $d + f a(as) c$, říkáme mu **septakord S^{+7}** /septakord *es plus sedm*/ a jeho rozvodnými akordy jsou obraty tónického kvintakordu (T, T^6 , $T^{6/4}$). Je rozváděn tzv. „**subdominantním rozvodem**“.

2. Chápeme-li jej jako akord druhého stupně doplněný o vrchní septimu, označujeme ho jako **septakord střídavé dominanty ID^7** (střídavá dominanta=dominanta dominanty) a je rozváděn do obrátů D (D, D^6) nebo D^7 (D^7 , $D^{6/5}$, $D^{4/3}$, D^2) tzv. „**dominantním rozvodem**“. (Tvar značky tohoto akordu vzniká spojením římské II a obloučkem písmene D. Protože není možné tuto značku vytvořit v textovém editoru, jen dodávám, že oblouk písmene D je veden již od první čáry římské II.)

Spodní septimu u akordu S^{+7} i vrchní septimu u akordu ID^7 chápeme jako disonanci, a proto je nutné je připravovat podle stejných pravidel jako septimu akordu D^7 :

Nástup septimy v septakordu – při nástupu septakordu v hudebním proudu je nutné vždy dbát na přípravu septimy (podobný postup jako při přípravě citlivého tónu, na který přicházíme shora). Podle způsobu přípravy se rozeznává septima:

1. zadržaná – septimový tón je součástí předchozího akordu, septima se zadržuje v daném hlase
2. následná – septimový tón následuje po jiném akordickém tónu
3. průchodně vedená – nastupuje stupňovitě (= sekundovým postupem) a tímž směrem stupňovitě pokračuje

Nemůže-li nastoupit septima žádným z těchto způsobů, zmírňujeme její nástup alespoň tím, že jí umožňujeme nastoupit v protipohybu s basem.

Obraty septakordu – princip tvoření obrátů septakordu II stupně je shodné s tvořením obrátů jakéhokoli septakordu, opět tedy záleží na tom, který tón je umístěn do basu.

Užití tónů v basu u septakordu II stupně (S^{+7} a ID^7) v C dur tónině:

Tón v basu	d	f	a/as	c
Název obratu	septakord	kvintsextakord	terckvartakord	sekundakord
Značka akordu	7	6/5	4/3	2

Rozvod septakordu II stupně a jeho obrátů

1. V podobě akordu S^{+7} je jako vázaný tón chápána disonantní **spodní septima** d. Protože septimové tóny septakordů (v akordu S^{+7} septima spodní, v akordu ID^7 septima vrchní) směřují vždy k akordu, spodní septima zde tedy **stoupá** (tón d směřuje do e). Tomuto druhu rozvodu (rozvod se stoupající spodní septimou) říkáme **rozvod subdominantní**. Přidaná spodní septima je zde tónem, který zesiluje subdominantní harmonii a vytváří disonantní akord směřující k rozvodu, pokud je užitá snížená kvinta, vzniká i charakteristický interval zmenšené kvinty rozváděný následně do intervalu tercie.

Povinnost spodní septimy v akordu S^{+7} stoupat způsobuje rozvod základního tvaru akordu S^{+7} vždy do tónického sextakordu, tón d v basu je veden stupňovitě na tón e tedy k tónické tercii. Tercie akordu (tón f) není tónem vázaným, ocitá-li se tedy v akordu $S^{+6/5}$ v basu, lze jej vést jak na tón e tak na c , rozvodnými akordy je tedy tónický sextakord nebo tónický kvintakord. Kvinta akordu může být jak tón a , tak as (v mollové tónině nebo harmonické dur), chápeme jej tedy jako tón sestupný a proto je rozvodným akordem obratu $S^{+4/3}$ tónický kvartsextakord s basovým tónem g . Obrat S^{+2} má v basu shodný tón se základním tónem tónického kvintakordu (c), je tedy do něj rozváděn.

The image shows a musical score in C major with a treble and bass clef. It illustrates the resolution of augmented seventh chords. The first measure shows S^{+6}_5 (F7) resolving to T^6 (F6). The second measure shows S^{+6}_5 resolving to T (F). The third measure shows S^{+4}_3 (D7) resolving to T^6_4 (D6). The fourth measure shows S^{+2} resolving to T (C).

Neužívanějším tvarem byl v historii první obrat tohoto septakordu, tedy kvintsextakord. Byl nazýván **subdominantou s přidanou sextou** (též označována jako **rameauovská ramo:ovská** podle francouzského skladatele **Jeana Philippa Rameaua** /žána filipa ramo:a/, který na ni první upozornil), protože právě sextový tón nastupoval následně po zaznění subdominantního kvintakordu a tedy vypadal jako „přidaný“ k subdominantě.

The image shows a musical score in C major with a treble and bass clef. It illustrates the subdominant with an added sixth chord, $S^{5}_3 + ^6_2$ (F7), resolving to the tonic triad T (C).

2. Pro septakord ID^7 a jeho rozvod je charakteristická **klesající vrchní septima**, jde tedy o **rozvod dominantní** (stejně jako u akordu D^7). Ostatní tóny lze vést volně, nejčastěji postupují stupňovitě. Rozvodnými akordy jsou základní tvary dominantního kvintakordu a dominantního septakordu, v případě, že se tón septakordu II stupně shoduje s některým z tónů D^7 , je rozváděn i do obratu, který má tento tón v basu. Klesající vrchní septima předznamenává jedinou výjimku v rozvádění akordu ID^7 , v C dur se jedná o tón c , který sestupuje v basu na tón h , tedy k dominantní tercii, proto jsou v tomto případě rozvodnými akordy akord D^6 a $D^{6/5}$, u akordu D^6 v dur a harmonické a melodické moll připomínám, že nesmí být zdvojen basový tón, protože je zároveň tónem citlivým.

V případě postupu septakordu ID^7 do D^7 připravujeme dominantní septimu akordu D^7 tím, že u obratů septakordu ID^7 zadržujeme původní tercii.

The image shows a musical score in C major with a treble and bass clef. It illustrates the resolution of inverted dominant seventh chords to dominant triads. The first measure shows II^6_5 (D7) resolving to D . The second measure shows II^4_3 (D7) resolving to D . The third measure shows II^2 (D7) resolving to D^6 .

The image shows a musical score in C major with a treble and bass clef. It illustrates the resolution of inverted dominant seventh chords to dominant dyads. The first measure shows II^6_5 (D7) resolving to D^2 . The second measure shows II^4_3 (D7) resolving to D^7 . The third measure shows II^2 (D7) resolving to D^6_5 .

Akord ID^7 je akordem subdominantní funkce, může tedy v kadencích zastupovat kvintakordy subdominanty či druhého stupně, velmi často je také užíván jako výchozí akord v cílové tónině, tvoříme-li enharmonickou nebo chromatickou modulaci.

Tabulka rozvodů S⁺⁷:

S⁺⁷ – T⁶
 S^{+6/5} – T, T⁶
 S^{+4/3} – T^{6/4}
 S⁺² – T

Tabulka rozvodů ID⁷:

ID⁷ – D, D⁷, (D^{4/3})
 ID^{6/5} – D, D⁷, D²
 ID^{4/3} – D, D⁷
 ID² – D⁶, D^{6/5}

Další zacházení se septakordem II stupně:

Rozvod akordu – kromě již jmenovaných postupů do tónické a dominantní funkce můžeme vést septakord II stupně klamným rozvodem do kvintakordu III stupně, vytváříme tedy obdobu klamného závěru (k označení akordu uijeme značky II⁷).

Částečný rozvod akordu – akord S⁺⁷ lze rozvést částečným subdominantním rozvodem do kvartsextakordu VI stupně, v rozvodu zůstává stupňovité stoupání spodní septimy.

Převod akordu – septakord není rozveden, ale pouze převeden do jiného obratu (např. ID⁷ do ID^{6/5}) nebo jsou vystřídány různé obraty mezi sebou.

Spoj akordu – akord je spojen s jiným akordem tak, že ani jeden z vázaných tónů není rozveden (některý zůstává zadržen, některý je veden na tón, který není tónem rozvodným), jako obdobu spoje II-D chápeme spojení se sextakordem VII stupně, rovněž je možné užit spoj s kvintakordem VI stupně.

Rozvod Převod Částečný rozvod Spoj
 S⁺⁷ T⁶ II⁷ D II⁷ III II⁷ -⁶/₅ II⁶/₅ -⁷ II⁶/₅ -⁴/₃ S⁺⁷ VI⁶/₄ II⁷ VII⁶ II⁷ VI

Tvoření septakordů:

Zadání: Jmenujte tóny septakordů II stupně v různých tóninách (na příslušném stupni vyjmenujeme septakord a přidáváme tónům posuvky podle předznamenání zadané tóniny)
 es moll, G dur, b moll, Cis dur, A dur, F dur, fis moll, H dur

Zadání: Zapište septakord II stupně do určených tónin, dodržte zadanou polohu akordu

a moll	G dur	f moll	Es dur	H dur	d moll	B dur	es moll
3	7	5	7	5	7	3	5

Zápis septakordů a jejich obrátů v různých polohách: Zapisujeme akord tak, aby vzdálenost mezi basovým a sopránovým tónem odpovídala intervalu určenému číslem polohy

Zadání:

D dur	c moll	A dur	g moll	E dur	h moll	H dur	e moll
7	3	3	5	7	5	5	7
S ⁺⁷ T ⁶	ID ⁷ D ⁴	S ⁺⁷ T ⁶	ID ⁷ D ⁷	D ⁷ D ⁴ / ₃	S ⁺⁷ T ⁶	ID ⁷ D	ID ⁷ D ⁷

Rozvod septakordu II stupně: Rozvádíme obraty akordů S⁺ a ID⁷.

Zadání:

G dur	cis moll	B dur	E dur	c moll	gis moll	As dur	G dur
<p>b moll Es dur fis moll Des dur A dur D dur Fis dur dis moll</p>							

Číslovaný bas: Opět postupujeme nám známým způsobem – označíme v celém příkladu funkční značky k akordům a poté doplňujeme vrchní hlasy. Akordy II stupně označujeme funkčními značkami S⁺ nebo ID podle toho, zda jsou rozvedeny do akordu tónického nebo dominantního. Pro rozhodnutí, jakou funkční značkou je označíme tedy musíme nejprve určit funkční značku akordu následujícího. U akordů II stupně je výhodou, že v nich žádné tóny nevynecháváme ani nezdvoujeme, užíváme tedy ve čtyřhlasu všechny 4 tóny akordu a dále s nimi zacházíme tak, jak nám předepisují pravidla rozvodů. Bez určení funkční značky tak nelze septakord II stupně správně rozvést. U obrátů akordu opět hledáme základní tón o příslušný interval níže (shodný postup jako u D⁷) a od něj si celý akord vyjmenujeme. Tón, který byl uveden v basu se už ve vrchních hlasech neobjevuje.

Zadání:

Výchozí poloha terciová (3)

Výchozí poloha oktávová (8)

Řešení zadání:

f-as-ces-es, a-c-e-g, c-es-ges-b, dis-fis-ais-cis, h-d-fis-a, g-b-d-f, gis-h-d-fis, cis-e-gis-h

a moll G dur f moll Es dur H dur d moll B dur es moll

D dur c moll A dur g moll E dur h moll H dur e moll

S+7 T⁶ ID⁷ D₄ S+7 T⁶ ID⁷ D⁷ D⁷ D_{3/4} S+7 T⁶ ID⁷ D ID⁷ D⁷

G dur cis moll B dur E dur c moll gis moll As dur G dur

S+₅⁶ T S+² T S+₅⁶ T⁶ S+₃⁴ T₄⁶ S+₅⁶ T⁶ S+² T S+₅⁶ T S+₃⁴ T₄⁶

b moll Es dur fis moll Des dur A dur D dur Fis dur dis moll

ID² D₅⁶ ID_{3/4}⁴ D ID₅⁶ D_#⁷ ID² D⁶ ID_{3/4}⁴ D⁷ ID₅⁶ D ID_{3/4}⁴ D ID₅⁶ D₂^{4*}

T T⁶ S D^{8/7} VI II^{8/7} (S+⁷) T⁶ D D² T⁶ D_{3/4}⁴ T S+₃⁴ T₄⁶ II⁶ D₆⁸ ₅⁷ T

T⁶ D₄^{6#} T D₅⁶ T ID₅⁶ D₄^{6#} ₅ VI III S T⁶ ID⁷ D_#⁸ ₇ VI II⁶ D_# D_# T